

Sygn. akt I ACa 1408/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 kwietnia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny

w składzie:

| | |
|------------------------|---|
| Przewodniczący: | Sędzia SA Lilla Mateuszczyk (spraw.) |
| Sędziowie: | SA Małgorzata Stanek SA Hanna Rojewska |
| Protokolant: | st.sekr.sądowy Katarzyna Olejniczak |

po rozpoznaniu w dniu 29 kwietnia 2014 r. w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa **E. D.**

przeciwko **Prokura Niestandaryzowanemu Sekurytyzacyjnemu Funduszowi Inwestycyjnemu Zamkniętemu z siedzibą we W.**

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Kaliszu

z dnia 28 sierpnia 2013 r. sygn. akt I C 40/13

1. **oddala apelację,**
2. **zasądza od E. D. na rzecz Prokura Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego z siedzibą we W. kwotę 5.400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym,**
3. **przyznaje i nakazuje wypłacić ze Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Kaliszu na rzecz radcy prawnego S. Z. prowadzącego Kancelarię Radcy Prawnego w P. kwotę 6.642 (sześć tysięcy sześćset czterdzieści dwa) złote brutto tytułem wynagrodzenia za nieopłaconą pomoc prawną świadczoną z urzędu na rzecz powódki w postępowaniu apelacyjnym.**

I A Ca 1408/13

UZASADNIENIE

E. D. wystąpiła przeciwko Prokura Niestandaryzowanemu Sekurytyzacyjnemu Funduszowi Inwestycyjnemu Zamkniętemu w W. z pozwem o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego, którym był wydany przeciwko niej i jej mężowi nakaz zapłaty, wydany w sprawie XV Nc 48/01 na kwotę 428.416,71 zł. z ustawowymi odsetkami i kosztami procesu, w związku z wystawieniem przez dłużnika – jej męża A. D. na rzecz banku (...) weksli, poręczonych przez powódkę, wypełnionych przez ten bank wobec nie spłacenia zaciągniętych kredytów. Nakaz zapłaty, po utrzymaniu go w mocy prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Poznaniu Ośrodka (...) w K. [sygn. akt XV C 48/02], został zaopatrzony w klauzulę wykonalności na rzecz strony pozwanej – nabywcy wierzytelności od (...) SA.

Wyrokiem z dnia 28 sierpnia 2013 r. Sąd Okręgowy oddalił powództwo i zasądził od powódki na rzecz strony pozwanej kwotę 7.217 zł. tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego oraz przyznał wynagrodzenie pełnomocnikowi powódki, świadczącemu na jej rzecz pomoc prawną z urzędu.

Rozstrzygnięcie powyższe Sąd Okręgowy oparł na ustaleniach opisanych w uzasadnieniu wyroku. Ustalenia te Sąd Apelacyjny podziela i przyjmuje za własne.

W świetle treści art. 840 § 1 pkt 1 i 2 kpc, za nieuzasadniony uznał Sąd zarzut powódki dotyczący nie dochowania przez wierzyciela porozumienia wekslowego przez zaniechanie powiadomienia jej, jako poręczyciela wekslowego, o wypełnieniu weksla oraz zarzut braku jej zgody na cesję wierzytelności na rzecz strony pozwanej. Niezasadnie także – zdaniem Sądu – powódka zakwestionowała nadanie klauzuli wykonalności na rzecz strony pozwanej – nabywcy wierzytelności od pierwotnego wierzyciela, tj. (...) SA powołując się na to, że klauzula ta nadana została jedynie na podstawie wystawionego przez stronę pozwaną wyciągu z jej ksiąg rachunkowych, zatem niezgodnie z przepisami.

Sąd podniósł, że zgłoszony przez powódkę zarzut wypełnienia weksli niezgodnie z porozumieniem wekslowym ma charakter materialnoprawny, zatem wykracza poza ramy rozpoznania niniejszego powództwa, jego zbadanie bowiem naruszałoby powagę rzeczy osądzonej. Zarzut ten mógł być podniesiony przez powódkę w zarzutach od nakazu zapłaty. Nie zgłaszając go w postępowaniu zakończonym wyrokiem utrzymującym nakaz zapłaty w mocy, powódka utraciła możliwość korzystania z niego w postępowaniu z powództwa przeciwegzekucyjnego. Przedmiotem rozpoznania w postępowaniu opartym na art. 840 § 1 pkt 2 kpc nie mogą być zdarzenia istniejące przed powstaniem tytułu egzekucyjnego. Treść tego przepisu nie pozwala na korzystanie w tym postępowaniu z zarzutów zmierzających do zmiany treści wyroku zaopatrzonego w klauzulę wykonalności, korzysta on bowiem z powagi rzeczy osądzonej i sąd rozpoznający powództwo przeciwegzekucyjne jest nim bezwzględnie związany. Podkreślił Sąd przy tym, że powódka nie wykazała zaistnienia jakichkolwiek okoliczności, które nie pozwoliły jej na podniesienie tego zarzutu w sprawie o zapłatę należności z weksli.

Niezasadnie również powódka kwestionuje nadanie klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu na rzecz strony pozwanej postanowieniem z dnia 30 czerwca 2010 r., w oparciu o art. 788 § 1 kpc, na podstawie wyciągu z ksiąg rachunkowych strony pozwanej. Powoływanie się przez powódkę w tej kwestii na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 lipca 2011 r. jest nietrafne. Wyrokiem tym Trybunał uznał, iż art. 194 ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych w części, w jakiej nadaje moc prawną dokumentu urzędowego księgom rachunkowym i wyciągom z ksiąg rachunkowych funduszu sekurytyzacyjnego w postępowaniu cywilnym prowadzonym wobec konsumenta, jest niezgodny z art. 2, art. 32 ust. 1 zd. pierwsze i art. 76 Konstytucji RP i nie jest niezgodny z art. 20 Konstytucji RP. Powódka jednak nie występowała, w czasie zawierania umów kredytowych przez jej męża i podejmowania przez nią czynności poręczenia tych umów, jako konsument w rozumieniu art. 22¹ kc, ponieważ umowy te dotyczyły działalności zawodowej powódki i jej męża, tj. prowadzenia gospodarstwa rolnego, stanowiącego dla małżonków (...) jedyne źródło utrzymania. Kredyty zaciągnięte zostały i wykorzystane w związku z prowadzeniem tego gospodarstwa. Jeśli więc powódki nie można uznać za konsumenta w objętych sporem umowach ze stroną pozwaną, to wyrok Trybunału Konstytucyjnego nie ma żadnego odniesienia do sprawy niniejszej. Stąd też, korzystając z tego argumentu, powódka nie może skutecznie zaprzeczyć zdarzeniom, na których oparto nadanie na rzecz strony pozwanej klauzuli wykonalności [art. 840 § 1 pkt 1 kpc].

Odnosząc się do podnoszonego przez powódkę zarzutu braku zgody dłużników na przelew wierzytelności, Sąd Okręgowy stwierdził, że w myśl art. 509 § 1 kc, z istoty przelewu wynika prawo wierzyciela do zbycia wierzytelności bez zgody dłużnika. Nie ma zastosowania w niniejszej sprawie art. 92 c ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. prawo bankowe, wymagający zgody dłużnika na przelew wierzytelności banku na rzecz funduszu sekurytyzacyjnego, przepis ten obowiązywał bowiem jedynie w latach 2004-2009, czyli nie obowiązywał jeszcze w chwili, kiedy stwierdzona została tytułem egzekucyjnym wymagalna wierzytelność banku wobec małżonków (...) [wyrok z dnia 17 czerwca 2002 r. wydany w sprawie 48/02 Sądu Okręgowego w Poznaniu Ośrodka (...) w K.] i już nie obowiązywał w chwili zbycia wierzytelności przez (...) SA na rzecz strony pozwanej porozumieniem z dnia 9 czerwca 2009 r.

Z tych przyczyn Sąd Okręgowy uznał powództwo za pozbawione podstawy faktycznej i prawnej i oddalił je.

Od wyroku Sądu Okręgowego powódka złożyła apelację zarzucając naruszenie:

- art. 840 § 1 pkt 1 kpc w zw. z art. 365 § 1 i 366 kpc przez błędne przyjęcie, że powódka nie może podnosić wobec strony pozwanej, która nie była stroną postępowania rozpoznawczego zakończonym wydaniem tytułu egzekucyjnego, zarzutów merytorycznych, a sam tytuł egzekucyjny został uzyskany w sposób sprzeczny z zasadami współzycia społecznego, przez pominięcie istotnych dla sprawy faktów,

Art. 788 § 1 kpc w zw. z art. 194 ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach sekurytyzacyjnych przez przyjęcie, że wyciąg z ksiąg rachunkowych strony pozwanej ma moc prawną dokumentu wobec powódki,

- art. 22¹ kc w zw. z art. 76 Konstytucji RP przez przyjęcie, że powódka w stosunkach z pozwanym nie miała przymiotu konsumenta,

- art. 92 c ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. prawo bankowe w brzmieniu obowiązującym w latach 2004-2009 w zw. z art. 326 ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach sekurytyzacyjnych przez błędną ich interpretację,

- art. 233 § 1 w zw. z art. 227 kpc przez pominięcie istotnego dla sprawy dowodu i błędną ocenę materiału dowodowego sprawy.

W konkluzji powódka wniosła o zmianę wyroku poprzez uwzględnienie powództwa i obciążenie strony pozwanej kosztami procesu, ewentualnie – w razie nie uznania apelacji za uzasadnioną – nie obciążanie powódki kosztami procesu za obie instancje.

Sąd Apelacyjny zważył:

Apelacja powódki jest nieuzasadniona.

Sąd Okręgowy dokonał prawidłowej oceny materiału dowodowego sprawy.

Powódka, nie kwestionując prawomocności wyroku wydanego w sprawie XV C 48/02 i objęcia go powagą rzeczy osądzonej, podnosi w niniejszej sprawie, wytoczonej jako powództwo przeciwegzekucyjne na podstawie art. 840 § 1 kpc, argument merytoryczny o niezgodnym z porozumieniem wekslowym wypełnieniu weksli przez wierzyciela utrzymując, że argument ten jest wystarczający do obrony przed egzekucją. Stanowisko to jest błędne.

Jak słusznie wskazał Sąd Okręgowy, argument ten dotyczy zdarzeń [wypełnienia weksli] powstałych przed wydaniem tytułu egzekucyjnego, należących więc do stanu faktycznego sprawy XV C 48/02, zatem zdarzeń nie objętych dyspozycją art. 840 § 1 pkt 2 kpc. Przepis ten stanowi, że tylko zdarzenia, które nastąpiły po powstaniu tytułu egzekucyjnego mogą być podstawą żądania pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności. Dokonywanie przez sąd oceny zdarzeń, które miały miejsce przed wydaniem tytułu egzekucyjnego, zmierzałoby ewidentnie do badania słuszności wydanego wyroku, a to godziłoby w powagę rzeczy osądzonej. Badanie w trybie art. 840 kpc sprawy prawomocnie zakończonej nie może prowadzić do ponownego merytorycznego rozpoznania sprawy [tak w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 1972 r. wydanym w sprawie II PR 372/72, Lex nr 795011]. Powódka mogła

podnieść argument o niezgodnym z porozumieniem wekslowym wypełnieniu weksli w postępowaniu w sprawie XV C 48/02. W postępowaniu z powództwa przeciwegzekucyjnego argument ten nie może odnieść żadnego skutku, nie mieści się bowiem w enumeratywnie wymienionych w treści art. 840 kpc podstawach tego powództwa.

Kwestionując prawidłowość nadania klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu na rzecz strony pozwanej na podstawie wyciągu z jej ksiąg rachunkowych, dokumentującego nabycie przez stronę pozwaną wierzytelności od pierwotnego wierzyciela – (...) SA, powódka powołuje się na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 lipca 2011 r., uznający za niezgodny z Konstytucją art. 194 ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych w części, w której nadaje moc prawną dokumentu urzędowego księgom rachunkowym funduszu sekurytyzacyjnego i wyciągom z tych ksiąg w postępowaniu cywilnym prowadzonym wobec konsumenta. Sąd Apelacyjny podziela jednak pogląd Sądu Okręgowego, że powódce nie służył status konsumenta, ponieważ A. D. – mąż powódki zaciągnął kredyty, poręczone przez powódkę, na potrzeby prowadzonego wraz z żoną gospodarstwa rolnego i w ten sposób zostały one wykorzystane. Prowadzenie tego, ponad 100-hektarowego gospodarstwa, było bez wątpienia wspólną działalnością gospodarczą małżonków (...), stanowiącą nie tylko jedyne ich źródło utrzymania, ale i źródło zysku. Bez znaczenia pozostaje, jak słusznie przyjął Sąd Okręgowy, jaki był podział ról między małżonkami w tej działalności, praca w gospodarstwie rolnym bowiem, to nie tylko praca w polu, ale i organizowanie codziennego życia, umożliwiające pracę w polu.

Jeśli więc strona umowy zawierała ją z pozycji uczestnika działalności gospodarczej, nie może być, w świetle treści art. 22¹ kc, uważana za konsumenta.

W apelacji powódka podnosi, że z chwilą wprowadzenia do prawa polskiego instytucji funduszy sekurytyzacyjnych ustawą z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych [Dz. U. z dnia 28 czerwca 2004 r.], nabyła, jako poręczyciel wekslowy, prawo przewidziane w treści art. 92c prawa bankowego, wprowadzonego do prawa bankowego tą ustawą, zgodnie z którym m.in. przelew wierzytelności banku na fundusz sekurytyzacyjny wymaga uzyskania przez bank, wyrażonej w formie pisemnej, zgody dłużnika z tytułu zabezpieczenia wierzytelności banku wynikającej z dokonanej czynności oraz złożenia przez dłużnika oświadczenia o poddaniu się egzekucji na rzecz funduszu sekurytyzacyjnego, który nabędzie wierzytelność. Na przelew wierzytelności powódka nie wyrażała zgody, zatem za nieważną – jej zdaniem – należy uznać czynność przelewu

Rzecz jednak w tym, że – co podniósł Sąd Okręgowy – w dacie zawierania umów poręczenia w 1999 r., przepis ten jeszcze nie funkcjonował, obowiązywał bowiem dopiero od 2004 r. Jeśli więc po tej dacie nie zaistniał stan faktyczny pozwalający na wykorzystanie przez powódkę tego uprawnienia, to trudno mówić o nabyciu przez nią prawa do wyrażania zgody na przelew wierzytelności przez bank na rzecz funduszu sekurytyzacyjnego. Przepis ten usunięty został z obiegu prawnego przez art. 1 pkt 119 ustawy z dnia 4 września 2008 r. o zmianie ustawy o funduszach inwestycyjnych, ustawy prawo bankowe oraz ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym [Dz.U. nr 213 z 2008 r., poz. 1546], zmieniającej prawo bankowe z dniem 13 stycznia 2009 r., czyli przed dokonaniem w dniu 9 czerwca 2009 r. przelewu wierzytelności przez bank [wierzyciela] na rzecz strony pozwanej. W tej dacie zatem już nie istniał obowiązek uzyskania przez bank zgody dłużnika oraz poręczyciela zabezpieczającego wierzytelność banku, na przelew wierzytelności na rzecz strony pozwanej. Tym samym nie istniały podstawy do formułowania twierdzenia o nieważności czynności przelewu wierzytelności dokonanej przez bank na rzecz strony pozwanej, z powodu braku zgody powódki na ten przelew.

Zważywszy powyższe Sąd Apelacyjny uznał apelację za bezzasadną i oddalił ją na podstawie art. 385 kpc. Na podstawie art. 98 kpc zasądzona została na rzecz strony pozwanej od powódki kwota 5.400 zł. tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym, na podstawie zaś § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu [Dz. U. nr 163, poz. 1349] przyznane zostało wynagrodzenie na rzecz pełnomocnika powódki świadczącego pomoc prawną z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.